

ชื่อวิทยานิพนธ์	ความหลากหลายของชนิดและการแพร่กระจายของปลาวัยก่อนเจริญพันธุ์ในแหล่งหญ้าทะเลที่แตกต่างกันสองแห่งในทะเลอันดามัน
ผู้เขียน	นายจิระพงศ์ จีวรงค์กุล
สาขาวิชา	นิเวศวิทยา
ปีการศึกษา	2546

บทคัดย่อ

การศึกษาปลาวัยก่อนเจริญพันธุ์ในแหล่งหญ้าทะเลสองแห่งที่มีลักษณะแตกต่างกันคือที่บ้านท่าเลน อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ และที่บ้านแหลมสอม อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2543 ถึงเดือนพฤษภาคม 2544 แหล่งหญ้าทะเลที่บ้านท่าเลนมีโครงสร้างประชาคมแบบแหล่งหญ้าทะเลบนพื้นทรายน้ำตื้น (Seagrass beds on shallow sandy bottom) ส่วนแหล่งหญ้าทะเลที่บ้านแหลมสอมเป็นแบบแหล่งหญ้าทะเลที่ติดป่าชายเลน (Mangrove associated seagrass beds) จากแหล่งหญ้าทะเลทั้งสองแห่งพบปลาวัยก่อนเจริญพันธุ์ทั้งสิ้น 59 ชนิด 51 สกุล จากตัวอย่างที่สุ่มจับด้วยอวนลากคานถ่างเป็นจำนวนรวม 9,480 ตัว จำนวนตัวและและความแตกต่างของชนิดปลาจากทั้งสองแห่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ปลาวัยก่อนเจริญพันธุ์ที่พบในแหล่งหญ้าที่บ้านท่าเลน จับได้รวม 4,543 ตัว จำแนกได้ 46 ชนิด ซึ่งน้อยกว่าที่บ้านแหลมสอมที่พบปลาวัยก่อนเจริญพันธุ์ จำนวน 4,937 ตัว 44 ชนิด ค่าดัชนีความหลากหลายของปลาที่บ้านท่าเลน และบ้านแหลมสอม มีค่าเท่ากับ 1.513 และ 2.041 ตามลำดับ ดัชนีความหลากหลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ค่าดัชนีความสม่ำเสมอเท่ากับ 0.395 และ 0.539 ตามลำดับ และค่าดัชนีความคล้ายคลึงของชนิดปลาระหว่างสองพื้นที่เท่ากับ 68.88 % การเปรียบเทียบระหว่างเขตย่อย สามขอบเขตย่อย คือ เขตหญ้าทะเลด้านในใกล้ชายฝั่ง กลางแนวหญ้าทะเล และเขตหญ้าทะเลด้านนอก ในแหล่งหญ้าทะเลแหล่งเดียวกัน โดยแต่ละเขตกว้าง 150-200 เมตรพบว่าปลาวัยก่อนเจริญพันธุ์จากเขตต่างๆ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในทั้งสองพื้นที่ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าปลาวัยก่อนเจริญพันธุ์ที่พบในแหล่งหญ้าทะเลที่บ้านแหลมสอมซึ่งมีโครงสร้างของประชาคมหญ้าทะเลที่ซับซ้อนมากกว่าและสภาพของแหล่งหญ้ามีความเปลี่ยนแปลงในรอบปีน้อยกว่า จะมีความหลากหลายชนิด และความชุกชุม ตลอดจนความสม่ำเสมอในการแพร่กระจายของปลาในพื้นที่ตลอดทั้งปีมากกว่าที่บ้านท่าเลน ซึ่งมีโครงสร้างของประชาคมหญ้าทะเลที่ซับซ้อนน้อยกว่าและมีการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชาคมหญ้าทะเลในรอบปีมากกว่า เปรียบเทียบชนิดปลาตามฤดูกาล คือระหว่างฤดูฝน (เดือนพฤษภาคม - ตุลาคม)

และฤดูแล้ง (เดือนพฤศจิกายน - เมษายน) พบว่าเฉพาะที่บ้านท่าเลนเท่านั้นที่มีความแตกต่างของปลาวัยก่อนเจริญพันธุ์ระหว่างสองฤดูกาลอย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาช่วงขนาดของปลาวัยก่อนเจริญพันธุ์ที่จับได้ในแต่ละเดือนของแต่ละพื้นที่ พบว่าปลาที่พบมากที่สุด 10 ชนิดของทั้งสองพื้นที่ มีการเปลี่ยนแปลงของช่วงขนาดอย่างมีนัยสำคัญในทุกครั้งที่มีการเก็บตัวอย่าง การศึกษานี้ช่วยทำให้ทราบช่วงเวลาที่ปลาวัยก่อนเจริญพันธุ์เข้ามาใช้ประโยชน์ในแหล่งหญ้าทะเล

to the structure of the seagrass community at Ban Lam Som, which was more complex and more stable than that at Ban Tha Len. Comparing between the, wet season (May-October) and dry season (November-April), at Ban Tha Len that the diversity and abundance of juvenile fish were significantly different ($P < 0.05$). The most 10 abundant species found in both seagrass beds exhibited variations of the size range significantly during all sampling periods. The data result of this study can be used to predict the period of juvenile fish coming in the seagrass beds.